

Temat lekcji:

Najważniejszy jest plan!

czyli o tym jak tworzyć i analizować budżet

ZA KAŻDYM WIELKIM SUKCESEM STOI DOBRY PLAN!

AKADEMIA

Scenariusz lekcji przeznaczony dla uczniów klas V-VIII szkół podstawowych

Scenariusz lekcji dla uczniów szkół podstawowych

AKADEMIA
Ministerstwo Finansów 2020

ul. Świętokrzyska 12, 00-916 Warszawa

Możliwości realizacji

Scenariusz lekcji pozwala na realizację treści kształcenia zawartych w podstawie programowej wiedzy o społeczeństwie, matematyki i informatyki, rozszerzonych o tematykę budżetu państwa. Aktywności zawarte w scenariuszu przewidziane są na dwie jednostki lekcyjne. Scenariusz w miarę możliwości należy realizować na dwóch oddzielnych, lecz następujących po sobie lekcjach (2x45 min). Można też zrealizować wybrane zagadnienia ze scenariusza na jednej 45 min. lekcji.

Cele kształcenia zawarte w podstawie programowej dla szkoły podstawowej obejmujące scenariusz (II etap edukacyjny)

Wiedza o społeczeństwie

Klasa VIII:

II.3) Uczeń wyjaśnia, jak funkcjonuje gospodarstwo domowe; **wymienia główne źródła jego dochodów;**

II.4) Uczeń wymienia kategorie wydatków gospodarstwa domowego; **planuje jego budżet;**

VI.1) Uczeń wymienia zadania samorządu gminnego; **przedstawia główne źródła przychodów i kierunki wydatków w budżecie gminy;**

VI.5) Uczeń **znajduje i przedstawia informacje na temat swojej gminy**, wydarzeń i postaci z jej dziejów;

IX.4) Uczeń przedstawia formy wpływania obywateli na decyzje władz samorządowych, **przykłady realizacji lokalnych inicjatyw mieszkańców finansowanych z budżetów obywatelskich** oraz przedsięwzięć podejmowanych przez młodzieżowe rady gminy/miasta.

Matematyka

Klasy V-VI:

XII.2) Uczeń w przypadkach osadzonych w kontekście praktycznym **oblicza procent danej wielkości** w stopniu trudności typu 50%, 20%, 10%.

Informatyka

Klasy V-VI:

II.3) Uczeń przygotowuje i prezentuje rozwiązania problemów, posługując się podstawowymi aplikacjami (edytor tekstu oraz grafiki, arkusz kalkulacyjny, program do tworzenia prezentacji multimedialnej) na swoim komputerze lub w chmurze, wykazując się przy tym umiejętnościami:

c) **korzystania z arkusza kalkulacyjnego** w trakcie rozwiązywania zadań związanych z prostymi obliczeniami: wprowadza dane do arkusza, formatuje komórki, definiuje proste formuły i dobiera wykresy do danych i celów obliczeń.

III.2) Uczeń wykorzystuje sieć komputerową (szkolną, sieć internet):

a) do **wyszukiwania potrzebnych informacji** i zasobów edukacyjnych, nawigując między stronami.

Klasy VII-VIII:

IV.2) Uczeń ocenia krytycznie informacje i ich źródła, w szczególności w sieci, pod względem rzetelności i wiarygodności w odniesieniu do rzeczywistych sytuacji, **docenia znaczenie otwartych zasobów w sieci i korzystania z nich**.

Cele kształcenia

Na lekcjach dotyczących zagadnień finansowych, w tym budżetu, istotnym jest, by uczniowie nie tylko zdobywali niezbędną wiedzę, lecz również umiejętności i kształtowali postawy. Dlatego na lekcji powinny być realizowane cele wszystkich kategorii — w zakresie wiedzy, rozumienia, umiejętności, a także cele wychowawcze.

Uczeń:

- wyjaśnia pojęcie budżetu, budżetu domowego, budżetu państwa,
- potrafi rozpoznać dochody i wydatki w budżecie domowym, budżecie państwa i budżecie lokalnym (miasta, gminy) oraz je kategoryzować (stałe/zmienne),
- oblicza udziały % najważniejszych składników budżetu domowego,
- rozumie konieczność tworzenia budżetu w życiu codziennym człowieka,
- rozumie możliwe konsekwencje nieplanowania budżetu domowego,

- rozumie konieczność i złożoność tworzenia budżetu państwa,
- zna przybliżoną wielkość budżetu swojego miasta lub gminy,
- przedstawia główne źródła dochodów i wydatki budżetu swojego miasta lub gminy,
- podaje przykłady realizacji lokalnych inicjatyw mieszkańców finansowanych z budżetu obywatelskiego swojego miasta lub gminy.

Etapy lekcji:

Część I

- Budżet – mapa skojarzeń i burza mózgów (15 min.)
- Budżet domowy – omówienie jego elementów (10 min.)
- Budowa i analiza budżetu domowego (20 min.)

Część II

- Budżet państwa – wprowadzenie i dyskusja (5 min.)
- Film animowany „Budżet państwa” (10 min.)
- Zabawa w układanie budżetu – opcjonalnie (20-30 min.)
- Budżet gminy – budżet obywatelski (10-20 min.)

Metody kształcenia

Burza mózgów, pogadanka ilustrowana prezentacją multimedialną, obserwacja celowa filmu animowanego, dyskusja, ćwiczenia obliczeniowe, odgrywanie ról.

Formy pracy

Indywidualna, grupowa, zbiorowa.

Środki dydaktyczne

- prezentacja multimedialna
- film animowany „Budżet państwa”
- polecenie dla ucznia (karty pracy 1, 2 i 3)
- arkusz kalkulacyjny (załącznik nr 1 na płycie CD)
- karteczki samoprzylepne
- kilka kopii aktualnej uchwały budżetowej gminy, w której mieszkają uczniowie (1 na grupę 5-6 osobową, jeśli uczniowie nie mogą mieć na lekcji dostępu do komputerów), lub przykładowego budżetu gminy Finansówka

Warunki techniczne

Konieczne: komputer i rzutnik dla prowadzącego.

Mile widziane: komputery dla uczniów z dostępem do Internetu (w miarę możliwości).

Część I

Nawiązanie

Rozpocznij tę część zajęć od metody *mapa skojarzeń*:

Zapisz na tablicy pojęcie „budżet”, które warto, by uczniowie w tej części lekcji zdefiniowali.

Podziel klasę na 4-5 zespołów. Każdy zespół otrzymuje od Ciebie karteczki samoprzylepne. Każda grupa otrzymuje, w miarę możliwości, inny kolor karteczek.

Następnie wyjaśnij, że celem tego zadania jest zebranie jak największej liczby pomysłów na temat: Czym jest budżet? Jak go zdefiniować? Z czego się składa? Co uczniom kojarzy się z tym pojęciem? Po co się go tworzy? Kto ma budżet?

Wyjaśnij uczniom na czym polega kreślenie mapy skojarzeń. Możesz posłużyć się schematem znajdującym się w prezentacji (slajd nr 2) lub na końcu scenariusza.

Na tym etapie włączana jest metoda *burzy mózgów*.

1. Przedstaw uczniom **zasady**:

Każdy uczeń ma prawo zgłosić dowolną liczbę pomysłów.

Ważna jest liczba, a nie jakość pomysłów.

Pomysły nie mogą być przez nikogo oceniane, krytykowane i komentowane.

Można korzystać z wcześniej zgłoszonych pomysłów, zmieniać je lub rozwijać. Pomysły mogą być najbardziej śmiałe.

2. Określ czas pracy: 10 minut i zaproś uczniów do pracy.
3. Każda z grup następnie przykleja swoje karteczki na tablicy.

Jako podsumowanie tej części lekcji może być wyświetlony slajd prezentacji (slajd 3), gdyż należy ustalić jedno wspólne pojęcie budżetu. Wyświetl uczniom slajd prezentacji (slajd 4) z cytatem Johna C. Maxwella, który może posłużyć do dyskusji na temat sensu tworzenia budżetu.

Omówienie elementów budżetu

Przy pomocy prezentacji (slajdy nr 5-8) omów elementy budżetu – dochody stałe i zmienne oraz wydatki stałe i zmienne.

Jako podsumowanie tej części lekcji warto przeprowadzić dyskusję nad słowami Benjamina Franklina: *Uważaj na małe wydatki. Niewielki wyciek zatopi wielki statek!* (slajd nr 9).

Budowa i analiza budżetu domowego

Najważniejszym celem tej części lekcji jest skonstruowanie budżetu domowego.

Wyświetl slajd nr 10 prezentacji prezentujący hipotetyczne dane – dochody i wydatki rodziny.

Rodzina Kowalskich, składająca się z 4 osób (rodzice i dwójka dzieci), w marcu miała następujące dochody i wydatki:

- opłata za prąd: 187 zł
- wizyta u dentysty: 300 zł
- rata kredytu za mieszkanie: 1200 zł
- rachunek za telefon i internet – łącznie: 120 zł
- wynagrodzenie za pracę mamy: 2600 zł
- czynsz: 550 zł
- świadczenie rodzinne 500+: 1000 zł
- wynagrodzenie za umowę zlecenie taty: 2500 zł
- opłata za gaz: 120 zł
- rata pożyczki na auto: 500 zł
- codzienne zakupy – żywność, środki czystości: 1600 zł
- opłaty za zajęcia dodatkowe dzieci: 450 zł
- koszty biletów miesięcznych: 100 zł
- paliwo do auta: 500 zł
- bilety i popcorn do kina: 150 zł
- planowane oszczędności: 300 zł

Przeprowadzenie tej części lekcji możliwe jest na dwa sposoby, w zależności od warunków. Jeśli uczniowie pracują w tradycyjnej sali (bez dostępu do komputera), wówczas

posługują się kartą pracy 1. Jeśli możliwy jest dostęp każdego z uczniów do komputera, wówczas uczniowie posługują się arkuszem kalkulacyjnym (załącznik nr 1 na płycie CD).

1. Poproś uczniów, aby podzielili zebrane informacje na dochody i wydatki, oraz zastanowili się, które można zaliczyć do stałych, a które do zmiennych.
2. Następnie poproś, o wpisanie w kartę pracy lub w arkusz kalkulacyjny wartości najważniejszych dochodów i wydatków ze slajdu nr 10.
3. Poproś uczniów, aby obliczyli strukturę dochodów i wydatków.
4. Kolejnym krokiem jest przedstawienie przez uczniów wyników swojej pracy. Na tym etapie pracy ważne jest, aby uczniowie posługiwali się wartościami procentowymi.
5. Podsumowując tę część lekcji można zadać uczniom pytania pomocnicze:
 - Które dochody nazwiemy stałymi, a które zmiennymi?
 - Które wydatki zaliczamy do stałych, a które do zmiennych?
 - Jaki udział w ich budżecie domowym stanowią stałe dochody, a jaki zmienne?
 - Jaki udział w ich budżecie domowym stanowią stałe wydatki, a jaki zmienne?
 - Czy w ich budżetach domowych planowane są oszczędności?
 - Jaki udział w ich budżetach domowych mają „wolne środki”, które nie są zaplanowane z góry do wydania.

Podsumowanie

Poproś uczniów, aby zastanowili się i powiedzieli, jakie konsekwencje może przynieść rodzinie brak planowania budżetu domowego.

Zadanie domowe

Poproś uczniów, aby porozmawiali z rodzicami na temat ich budżetu domowego. Jakie mają dochody i wydatki? Które z nich są stałe, a które zmienne? Czy planują je regularnie?

Część II

Budżet państwa

Nawiązując do tego, czego uczniowie nauczyli się o budżecie domowym, zadaj im kilka pytań dotyczących budżetu państwa, np.:

- Czy słyszeli o budżecie państwa?
- Czy wiedzą co to jest?
- Na co państwo wydaje pieniądze?
- Skąd biorą się pieniądze w budżecie państwa?
- Co to jest dziura budżetowa?
- Jak powstaje budżet?

Uwaga

Nauczyciel może zadać więcej pytań lub inne pytania naprowadzające w zależności od posiadanej przez uczniów wiedzy.

Budżet państwa na podstawie filmu animowanego

Zaprezentuj uczniom krótką animację na temat budżetu państwa, która pomoże wyjaśnić, czym jest budżet państwa i jak wygląda praca nad nim. Znajduje się na dołączonej do zestawu płycie CD. Trwa 1 min. 20 sek.

Przed włączeniem filmu rozdaj każdemu z uczniów kartę pracy nr 2 i poproś, aby spróbowali odpowiedzieć na postawione w karcie pytania. Uczniowie, w trakcie oglądania filmu, nie powinni ze sobą rozmawiać, lecz skupić się na zapisywaniu odpowiedzi na karcie pracy.

Zaprezentuj uczniom film animowany jeszcze raz, pauzując go, w miarę potrzeby, w miejscach, w których pada odpowiedź na pytania postawione w karcie pracy. Daj uczniom czas na zanotowanie prawidłowych odpowiedzi.

Po obejrzeniu filmu animowanego przeprowadź z uczniami krótką dyskusję.

Zabawa w układanie budżetu państwa – opcjonalnie, w przypadku większej ilości czasu.

Uczniowie dowiedzieli się z filmu, że projekt budżetu państwa powstaje w Ministerstwie Finansów i że jest to wymagające zadanie. Wiąże się z wielomiesięcznymi negocjacjami pomiędzy ministrami poszczególnych resortów a ministrem finansów. Potrzeby wszystkich ministerstw są duże, a ilość pieniędzy ograniczona.

Zapowiedz uczniom, że teraz oni wcielą się w role ministrów i będą negocjować powstawanie budżetu państwa.

Objaśnij uczniom przebieg zabawy:

1. Spośród uczniów wybierany jest minister finansów oraz 2 jego doradców.
2. Pozostali uczniowie dzielą się na 4-5 grup. Każda z grup będzie reprezentować inne ministerstwo, np.: Ministerstwo Zdrowia, Ministerstwo Edukacji Narodowej, Ministerstwo Infrastruktury, Ministerstwo Obrony Narodowej, Ministerstwo Rolnictwa, Ministerstwo Klimatu, Ministerstwo Sportu, Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego.
3. W każdej grupie należy wybrać ministra danego resortu, który będzie reprezentował resort podczas negocjacji.
4. Uczeń wybrany na ministra finansów ogłasza, że na 2021 rok przewiduje się, iż budżet państwa będzie wynosił 400 mld zł (tyle będą wynosiły dochody budżetu państwa w 2021 roku). 300 mld zł stanowią wydatki stałe (np. pensje dla nauczycieli, żołnierzy, strażaków, wypłaty na emerytury itp.). Pozostałe 100 mld zł może zostać rozdysponowane na inne cele. Prosi więc ministrów poszczególnych resortów aby przygotowali plan wydatków na 2021 rok dla swojego ministerstwa w zakresie ww. 100 mld zł.

Uwaga

Nie przydziela się określonej kwoty dla danego ministerstwa (np. po 20 mld dla każdego z 5 ministerstw). Należy zwrócić uwagę uczniom, że budżet, który mają do podziału na 2021 rok wynosi 100 mld zł i przypada on na wszystkie ministerstwa reprezentowane w zabawie (4-5 grup).

5. Uczniowie w ramach swoich ministerstw naradzają się i przygotowują uproszczony plan wydatków swojego resortu (cele i kwoty nie muszą mieć związku z realnymi wydatkami), np.:

Ministerstwo Sportu potrzebuje na 2021 rok:

- 10 mld zł na budowę hal sportowych w każdej gminie,
- 5 mld zł na dofinansowanie bezpłatnych dodatkowych zajęć sportowych dla wszystkich uczniów szkół podstawowych,

- 15 mld zł na stypendia dla sportowców reprezentujących Polskę w zawodach międzynarodowych.

Uwaga

Nauczyciel powinien podać przykład ministerstwa, które nie jest reprezentowane podczas zabawy, aby nie sugerować propozycji wydatków.

6. Minister finansów prosi ministrów poszczególnych resortów o przedstawienie swoich propozycji wydatków.
7. Ministrowie kolejno prezentują swoje oczekiwania wobec budżetu dla ich resortu, uzasadniając je.
8. Doradcy ministra finansów spisują oczekiwania i obliczają łączne oczekiwania wszystkich ministrów.
9. Minister finansów informuje, na jaką kwotę opiewają oczekiwania wszystkich ministerstw.
10. Gdy łączne oczekiwania ministerstw:
 - znacznie przekraczają 100 mld zł, minister finansów prosi o ponowne przeanalizowanie oczekiwań (np. zastanowienie się, z których wydatków można zrezygnować, które można zmniejszyć lub mogą zostać zrealizowane w kolejnym roku) i przedstawienie ich na kolejnym posiedzeniu. Dalej ponownie jak w punktach od 5 do 8.
 - nieznacznie przekraczają kwotę 100 mld zł, minister finansów, w porozumieniu ze swoimi doradcami, dokonuje niezbędnych korekt tak, aby budżet nie przekroczył 100 mld. zł. Ewentualnie, może zaproponować budżet z deficytem, który będzie trzeba pokryć pożyczając pieniądze od społeczeństwa poprzez sprzedaż obligacji skarbowych.
 - są mniejsze niż 100 mld zł, minister finansów akceptuje je i decyduje, że nadwyżka finansowa zostanie przeznaczona na rezerwę budżetową, która będzie stanowić zabezpieczenie dla nadzwyczajnych, nieprzewidzianych wydatków.

Uwaga

Należy przypomnieć uczniom to, co zostało powiedziane w filmie – minister finansów przygotowuje projekt czyli propozycję budżetu państwa. Projekt może być zmieniony podczas prac w Sejmie. Po przyjęciu ustawy budżetowej przez Sejm jest ona podpisywana przez Prezydenta RP.

Budżet waszej gminy

Podobnie jak rodzina i państwo (kraj) również każda gmina ma swój budżet, który uchwała w formie uchwały budżetowej.

Poinformuj uczniów, że budżet dowolnej gminy w Polsce można znaleźć na stronach internetowych Biuletynu Informacji Publicznej (BIP). W tym celu wystarczy wpisać nazwę gminy i skrót BIP w wyszukiwarce. Jeżeli to możliwe, za pośrednictwem stron internetowych BIP, zapoznajcie się z budżetem waszej gminy. Nauczyciel może też przynieść na lekcję wydrukowaną uchwałę budżetową gminy.

Poproś uczniów, aby stworzyli małe grupy (5-6 osobowe).

Ćwiczenie to możesz przeprowadzić z wykorzystaniem prawdziwego fragmentu budżetu waszej gminy lub z wykorzystaniem prostego fragmentu przykładowego budżetu gminy Finansówka (karta pracy nr 3).

Zadanie polega na zapoznaniu się przez uczniów z przychodami i wydatkami w budżecie gminy.

Uczniowie powinni zwrócić uwagę na poniższe kwestie (slajd 11):

- ile wynosi budżet waszej gminy na bieżący rok,
- jakie są jego źródła dochodów,
- na co wydawane są z niego pieniądze,
- czy w budżecie przewidziany jest deficyt.

Zwróć uwagę uczniom, że źródłem dochodów gminy są też dotacje. Pochodzą one z budżetu państwa. Powinny one być wydatkowane zgodnie z ich przeznaczeniem, na cel określony przez państwo. Są to tzw. środki oznaczone co do swojego przeznaczenia. Jeśli dotacja przeznaczona jest na pomoc społeczną, to musi ona być wydatkowana na cel związany z pomocą społeczną.

Budżet obywatelski (partycypacyjny)

Zapytaj uczniów czy wiedzą, co to jest budżet obywatelski i czy znają przykłady realizacji inicjatyw mieszkańców waszego miasta lub gminy finansowanych z budżetu obywatelskiego.

W trakcie dyskusji mogą być wyświetlane slajdy z prezentacji prezentujące definicję budżetu obywatelskiego i ciekawostki (slajdy nr 12-13).

Budżet obywatelski (partycypacyjny) to proces, w trakcie którego mieszkańcy decydują o wydatkowaniu części budżetu danej gminy, dzielnicy lub miasta.

Wyjaśnij uczniom, że każdy z nas może w ten sposób zgłaszać swoje pomysły, które chce, aby zostały zrealizowane. Możemy także dyskutować o pomysłach innych mieszkańców oraz głosować i wybrać te, które wydają się nam najciekawsze lub najbardziej potrzebne. Może to być nowy plac zabaw, siłownia plenerowa, czy ścieżka rowerowa.

Projekty, wybrane przez mieszkańców w głosowaniu, są realizowane przez miasto, gminę lub dzielnicę. Zwróć uwagę uczniów, że jeśli chcą coś zmienić w swojej okolicy, budżet obywatelski jest właśnie po to. Nie muszą być pełnoletni, żeby zgłosić pomysł. Wystarczy, że podpisze go osoba pełnoletnia. Budżet obywatelski zwany jest często budżetem partycypacyjnym.

Podsumowanie

Zastanów się wspólnie z klasą, co mogłoby przydać się w waszej okolicy. Na co wy wydalibyście pieniądze z budżetu waszego miasta lub gminy, gdybyście mieli na to wpływ? – **może wieże antysmogowe albo miejsce do spotkań młodzieży?**

Niech uczniowie w podzielonych już grupach zastanowią się, na co mogliby przeznaczyć 100 000 zł dla swojej okolicy.

Na burzę mózgów mają 5 min. Po tym czasie grupy wymieniają się swoimi spostrzeżeniami oraz uwagami.

To zadanie jest inspiracją dla młodzieży do wzięcia udziału w konkursie na przygotowanie projektu inwestycji realizowanej z budżetu obywatelskiego. Szczegóły o konkursie znajdują się w karcie konkursowej dołączonej do zestawu.

Uwaga

Doskonałym uzupełnieniem obu lekcji może być lekcja oparta na scenariuszu „Do podatków nie wystarczy umysł matematyka, tutaj potrzebny jest filozof...” dostępnym na stronie Ministerstwa Finansów www.gov.pl/web/finanse/akademia-mf.

Karta pracy 2

**Polecenie dla ucznia - obejrzyj film animowany „Budżet państwa”
i odpowiedz na pytania**

Co to jest budżet?	
Po co się go tworzy?	
Kto go opracowuje?	
Jak powstaje?	
Co zawiera?	
Co to jest deficyt budżetowy?	

Karta pracy 3

Uchwała Budżetowa Gminy Finansówka na rok 2020 nr XXXVII/342/2019 Rady Gminy Finansówka z dnia 28 grudnia 2019 r.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 4 i pkt 9 lit. d oraz lit. i ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2018 r. poz. 994 ze zm.) oraz art. 239 i art. 264 ust. 3 ustawy z 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 869 ze zm.) Rada Gminy Finansówka uchwała, co następuje:

§1

Ustala się dochody budżetu na rok 2020 w łącznej kwocie 198 100,00 zł, w tym:

- 1) dochody bieżące: 174 170,00 zł,
- 2) dochody majątkowe: 23 930,00 zł,

Ustala się wydatki budżetu na rok 2020 w łącznej kwocie 200 500,00 zł, w tym:

- 1) wydatki bieżące: 173 170,00 zł,
- 2) wydatki majątkowe: 27 330,00 zł,

Szczegółowe zestawienie planu dochodów ujęto w zał. nr 5. Szczegółowe zestawienie planu wydatków zawiera zał. nr 6.

§ 2

Różnica między dochodami a wydatkami stanowi planowany deficyt budżetu w kwocie 2400,00 zł, który zostanie sfinansowany kredytami, pożyczkami.

§ 3

Ustala się łączną kwotę przychodów budżetu w wysokości 2400,00 zł oraz łączną kwotę rozchodów budżetu wysokości 1000,00 zł na rok 2020, wg następujących pozycji:

1.	DOCHODY OGÓŁEM	198 100
2.	WYDATKI OGÓŁEM	200 500
3.	WYNIK (1-2) DEFICYT	- 2 400
4.	PRZYCHODY BUDŻETU	2400
	w tym:	
	kredyty i pożyczki	2400
	wolne środki	0
5	ROZCHODY BUDŻETU	1000
	w tym:	
	spłata rat z zaciągniętych kredytów	1000
	spłata rat z zaciągniętych pożyczek	0

§4

1. Ustala się limit zobowiązań z tytułu zaciąganych kredytów i pożyczek w roku 2020 w wysokości 3400,00 zł.
2. Upoważnia się Wójta Gminy Finansówka do zaciągnięcia zobowiązań z tytułu kredytów i pożyczek w kwocie określonej limitem z ust. 1.

§5

W zakresie wykonania budżetu na 2020 rok upoważnia się Wójta Gminy Finansówka do:

- 1) zaciągania kredytów i pożyczek na sfinansowanie przejściowego deficytu budżetu, z których stan zadłużenia w trakcie roku 2020 nie może przekroczyć limitu do 2000,00 zł,
- 2) lokowania w trakcie realizacji budżetu czasowo wolnych środków budżetowych na rachunkach w innym banku, niż bank prowadzący obsługę budżetu.

§6

1. Upoważnia się Wójta Gminy Finansówka do dokonywania zmian w granicach działu wydatków innych, niż określone w art. 257 ustawy o finansach publicznych, z wyłączeniem zmian zmniejszających wydatki na inwestycje.
2. Upoważnia się Wójta Gminy Finansówka do przekazywania kierownikom jednostek budżetowych uprawnień do dokonywania przeniesień w planie wydatków bieżących:
 - 1) w obrębie wydatków na wynagrodzenia i składki od nich naliczane – w granicach rozdziału wydatków,
 - 2) w obrębie wydatków na dział i rozdział budżetu związanych z realizacją innych zadań statutowych tych jednostek, z wyłączeniem zmiany wydatków na zakupy inwestycyjne.

§ 7

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Finansówka.

§8

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia z mocą obowiązującą od 1 stycznia 2020 r.

Załącznik nr 5 do Uchwały numer XXXVIII/342/2019 Rady Gminy Finansówka
z dnia 28 grudnia 2019

Dział	Nazwa	Plan
1	2	3
	Dochody bieżące	
600	Transport i łączność	2 470
	Dotacja celowa otrzymana z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu terytorialnego na dofinansowanie własnych zadań bieżących	2 470
700	Gospodarka mieszkaniowa	4 380
	Wpływy z opłat z tytułu użytkowania wieczystego nieruchomości	2 700
	Wpływy z najmu i dzierżawy składników majątkowych jednostek samorządu terytorialnego	1 680
750	Administracja publiczna	308
	Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na realizację zadań bieżących z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych gminie ustawami	308
754	Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	106
	Wpływy z tytułu grzywnien, mandatów i innych kar pieniężnych od osób fizycznych	106
756	Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	45 255
	Wpływy z podatku dochodowego od osób fizycznych	17 270
	Wpływy z podatku dochodowego od osób prawnych	1 350
	Wpływy z podatku od nieruchomości	12 075
	Wpływy z podatku rolnego	2 400
	Wpływy z podatku leśnego	157
	Wpływy z podatku od środków transportowych	4 200
	Wpływy z podatku od działalności gospodarczej osób fizycznych, opłacanego w formie karty podatkowej	190
	Wpływy z podatku od spadków i darowizn	690
	Wpływy z opłaty skarbowej	700
	Wpływy z opłaty targowej	1 220
	Wpływy z opłat za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	750
	Wpływy z podatku od czynności cywilnoprawnych	3 623
	Wpływy z tytułu grzywnien, mandatów i innych kar pieniężnych od osób fizycznych	500
	Wpływy z odsetek od nieterminowych wpłat z tytułu podatków i opłat	130
758	Różne rozliczenia	52 320
	Subwencje ogólne z budżetu państwa	52 320
801	Oświata i wychowanie	9 877
	Wpływy z opłat za korzystanie z wychowania przedszkolnego	595

	Wpływy z opłat za korzystanie z wyżywienia w jednostkach realizujących zadania z zakresu wychowania przedszkolnego	1 890
	Dotacje celowe w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich	500
	Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na realizację własnych zadań bieżących gmin	6 892
852	Pomoc społeczna	19 548
	Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na realizację własnych zadań bieżących gmin	19 548
855	Rodzina	30 656
	Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na realizację zadań bieżących z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych gminie ustawami	5 656
	Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na zadania bieżące z zakresu administracji rządowej zlecone gminom związane z realizacją świadczenia wychowawczego stanowiącego pomoc państwa w wychowywaniu dzieci	25 000
900	Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	8 000
	Wpływy z lokalnych opłat pobieranych przez jednostki samorządu terytorialnego	7 000
	Wpływy z różnych opłat	1 000
926	Kultura fizyczna	1 250
	Wpływy z najmu i dzierżawy składników majątkowych Skarbu Państwa, jednostek samorządu terytorialnego	1 250
	Dochody majątkowe	
600	Transport i łączność	11 634
	Dotacje celowe w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich	5 000
	Wpływy z tytułu dotacji i środków na finansowanie wydatków na realizację zadań	6 634
700	Gospodarka mieszkaniowa	5 337
	Wpłaty z tytułu odpłatnego nabycia prawa własności oraz prawa użytkowania wieczystego nieruchomości	4 037
	Wpływy z tytułu przekształcenia prawa użytkowania wieczystego przysługującego osobom fizycznym w prawo własności	1 300
750	Administracja publiczna	800
	Dotacje celowe w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich	800
900	Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	6 159
	Wpływy z tytułu dotacji i środków na finansowanie wydatków na realizację zadań	6 159
	Dochody razem	198 100

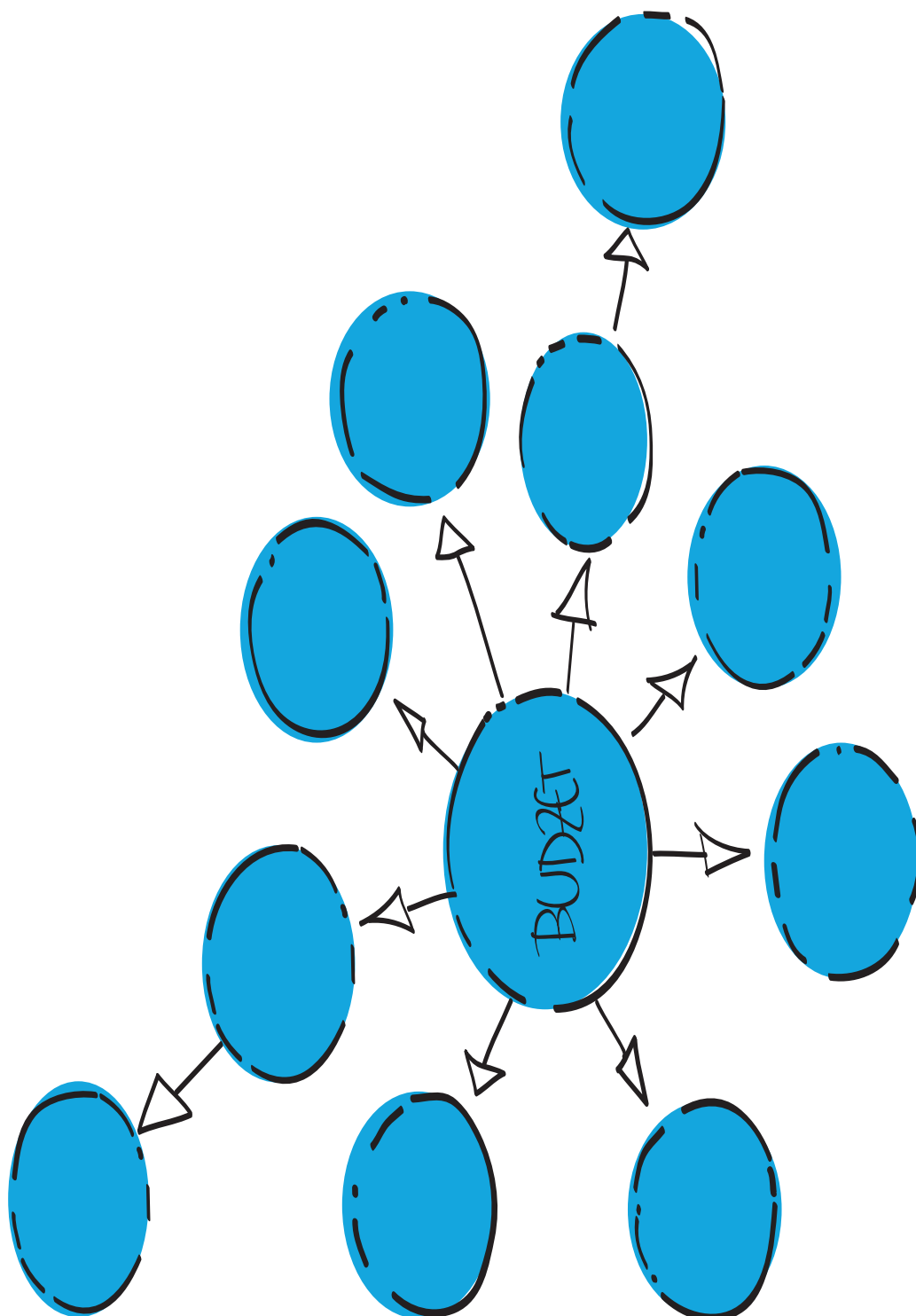
Załącznik nr 6 do Uchwały numer XXXVIII/342/2019 Rady Gminy Finansówka
z dnia 28 grudnia 2019

Dział 1	Nazwa 2	Plan 3
	Wydatki	
600	Transport i łączność	18 000
	Wydatki bieżące	
	Wynagrodzenia i składki od nich naliczane	1 240
	Wydatki bieżące nie zaliczane do wynagrodzeń, w tym: energia, papier, wyposażenie, ogrzewanie, remonty, telefony, utrzymanie czystości bieżące utrzymanie dróg gminnych	180
	Wydatki majątkowe	5 500
	Drogi publiczne gminne - budowa drogi gminnej, zmiana nawierzchni ulicy Warszawskiej w tym: wydatki finansowane środkami z Unii Europejskiej	11 080
		5 000
750	Administracja publiczna	19 500
	Wydatki bieżące	
	Wynagrodzenia i składki od nich naliczane	11 000
	Wydatki bieżące nie zaliczane do wynagrodzeń, w tym: energia, papier, wyposażenie, ogrzewanie, remonty, telefony, utrzymanie czystości	4 790
	Wydatki na projekty finansowane z udziałem środków z Unii Europejskiej	0
	Promocja gminy	90
	Wydatki na obsługę długu (odsetki, prowizje od pożyczek i kredytów)	120
	Wydatki majątkowe	
	Inwestycje i zakupy inwestycyjne	3 500
	w tym: wydatki finansowane środkami z Unii Europejskiej	800
	Zakup i objęcie udziałów w spółce komunalnej	0
754	Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	2 000
	Wydatki bieżące	
	Utrzymanie straży gminnej	1 500
	Wydatki majątkowe	
	Wydatki na zakupy inwestycyjne - zakup samochodu	500
801	Oświata i wychowanie	62 000
	Wydatki bieżące	
	Wynagrodzenia nauczycieli i składki od nich naliczane	34 300
	Wynagrodzenia pracowników szkół i przedszkoli nie będących nauczycielami i składki od nich naliczane	6 000

	Wydatki bieżące nie zaliczane do wynagrodzeń związane z zapewnieniem ciągłości funkcjonowania szkół i przedszkoli w tym: energia, papier, wyposażenie, ogrzewanie, remonty, telefony, utrzymanie czystości	7 000
	Dotacje dla szkół i przedszkoli niepublicznych	6 000
	Stypendia dla uczniów	700
	Zapewnienie uczniom prawa do bezpłatnego dostępu do podręczników, materiałów edukacyjnych lub materiałów ćwiczeniowych	800
	Świadczenia na rzecz osób fizycznych	200
	Odpis na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych	1 500
	Wydatki na projekty finansowane z udziałem środków z Unii Europejskiej - doszkacanie i doskonalenie nauczycieli (środki z UE)	500
	Wydatki majątkowe	
	Inwestycje - modernizacja szkoły podstawowej nr 1 obejmująca wymianę okien, zmianę systemu ogrzewania z węglowego na elektryczne, zmiana pokrycia dachu z papy na dachówkę	3 500
	Zakupy inwestycyjne - zakup komputerów , tablic multimedialnych	1 500
852	Pomoc społeczna	19 600
	Wydatki bieżące	
	Świadczenia na rzecz osób fizycznych	5 000
	Zasiłki stałe	4 000
	Zasiłki okresowe, celowe	3 300
	Dotatki mieszkaniowe	3 800
	Pomoc w zakresie dożywiania	3 500
854	Edukacyjna opieka wychowawcza	7 500
	Wydatki bieżące	
	Wynagrodzenia i składki od nich naliczane	5 000
	Wydatki bieżące nie zaliczane do wynagrodzeń związane z zapewnieniem ciągłości funkcjonowania szkół i przedszkoli w tym: energia, papier, wyposażenie, ogrzewanie, remonty, telefony, utrzymanie czystości	2 500
855	Rodzina	34 900
	Wydatki bieżące	
	Świadczenia wychowawcze	25 000
	Świadczenia rodzinne	6 000
	Działalność placówek opiekuńczo-wychowawczych	3 900
900	Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	22 000
	Wydatki bieżące	
	Wynagrodzenia i składki od nich naliczane	1 000
	Wydatki bieżące nie zaliczane do wynagrodzeń, w tym: energia, papier, wyposażenie, ogrzewanie, remonty, telefony, utrzymanie czystości	500
	Wydatki związane z funkcjonowaniem systemu gospodarowania odpadami	14 400
	Wydatki na utrzymanie zieleni	850

	Utrzymanie schroniska dla zwierząt	900
	Oświetlenie ulic, placów, dróg	1 000
	Usuwanie skutków klęsk żywiołowych	200
	Pozostała działalność	50
	Wydatki majątkowe	
	Wydatki związane z funkcjonowaniem systemu gospodarowania odpadami - budowa punktu selektywnego gromadzenia odpadów	1 600
	Oświetlenie ulic, placów, dróg - wymiana lamp na energooszczędne	1 500
921	Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	9 000
	Wydatki bieżące	
	Pozostałe zadania w zakresie kultury	3 000
	Domy i ośrodki kultury, świetlice i kluby	3 500
	Biblioteki	2 000
	Działalność dotycząca miejsc pamięci narodowej oraz ochrony pamięci walk i męczeństwa	500
926	Kultura fizyczna	6 000
	Wydatki bieżące	
	Utrzymanie basenu gminnego	800
	Wynagrodzenia i składki od nich naliczane	600
	Wydatki bieżące nie zaliczane do wynagrodzeń, w tym: energia, papier, wyposażenie, ogrzewanie, remonty, telefony, utrzymanie czystości	450
	Wydatki majątkowe	
	Budowa gminnego boiska sportowego	2 900
	Budowa siłowni plenerowej	1 250
	Wydatki razem	200 500

Mapa skojarzeń

BUDŻET - POJĘCIE

to **plan** finansowy, który zawiera zestawienie **dochodów** i **wydatków** w określonym **czasie**

AKADEMIA

SENS TWORZENIA BUDŻETU

Zrobić budżet, to wskazać swoim pieniądzom, dokąd mają iść, zamiast się zastanawiać, gdzie się rozeszły.
(John C. Maxwell)

AKADEMIA

DOCHODY

Dochody stałe (regularne) – to kwoty o stałej wartości pojawiające się regularnie, dające się zaplanować, to np.:

- wynagrodzenia za pracę
- przychody z oprocentowania depozytów bankowych i lokat
- renty, emerytury, zasiłki rodzinne, chorobowe, macierzyńskie itp.

AKADEMIA

DOCHODY

Dochody zmienne – to kwoty, które mogą ulec zmianom, nie zawsze dające się zaplanować z wyprzedzeniem, np.:

- przychody nieregularne z pracy, np. premie
- przychody z inwestycji, np. ze sprzedaży jakiegoś majątku
- spadki i darowizny
- wygrane

AKADEMIA

WYDATKI

Wydatki stałe – to wydatki pojawiające się regularnie w budżecie, możliwe do dokładnego zaplanowania, np.:

- czynsz
- prąd
- gaz
- rachunek za tv, telefon, internet

AKADEMIA

WYDATKI

Wydatki zmienne – to wydatki mające zmienną wartość i nieregularnie pojawiające się w budżecie, np.:

- jedzenie i napoje
- ubrania i buty
- wydatki na edukację
- wydatki na kulturę
- wydatki na sport i rekreację
- wydatki na transport

AKADEMIA

**Uważaj na małe wydatki.
Niewielki wyciek zatopi
wielki statek!**
(Benjamin Franklin)

AKADEMIA

DANE HIPOTETYCZNEJ RODZINY

RODZINA KOWALSKICH, SKŁADAJĄCA SIĘ Z 4 OSÓB (RODZICE I DWÓJKA DZIECI),
W MARCU MIAŁA NASTĘPUJĄCE DOCHODY I WYDATKI:

- opłata za prąd: **187 zł**
- wizyta u dentysty: **300 zł**
- rata kredytu za mieszkanie: **1200 zł**
- rachunek za telefon i internet łącznie: **120 zł**
- wynagrodzenie za pracę mamy: **2600 zł**
- czynsz: **550 zł**
- świadczenie rodzinne 500+: **1000 zł**
- wynagrodzenie za umowę zlecenie taty: **2500 zł**
- opłata za gaz: **120 zł**
- rata pożyczki na auto: **500 zł**
- codzienne zakupy – żywność, środki czystości: **1600 zł**
- opłaty za zajęcia dodatkowe dzieci: **450 zł**
- koszty biletów miesięcznych: **100 zł**
- paliwo do auta: **500 zł**
- bilety i popcorn do kina: **150 zł**
- planowane oszczędności: **300 zł**

AKADEMIA

BUDŻET GMINY

- na jaką kwotę opiewa budżet waszej gminy na bieżący rok
- jakie są jego źródła dochodów
- na co wydawane są z niego pieniądze
- czy w budżecie przewidziany jest deficyt

AKADEMIA

CO TO JEST BUDŻET OBYWATELSKI?

- Budżet obywatelski (partycypacyjny) to proces, w trakcie którego mieszkańcy decydują o wydatkowaniu części budżetu danej gminy, dzielnicy lub miasta.
- Każdy z nas może w ten sposób zgłaszać swoje pomysły, które chce, aby zostały zrealizowane. Możemy także dyskutować o pomysłach innych mieszkańców oraz głosować i wybrać te, które wydają się nam najciekawsze lub najbardziej potrzebne. Może to być nowy plac zabaw, siłownia plenerowa, czy ścieżka rowerowa.

AKADEMIA

CIEKAWOSTKI

- Pierwszy pełny proces tworzenia budżetu obywatelskiego rozpoczął się w Brazylii, w mieście Porto Alegre. Mieszkańcy chcieli mieć swój udział w decydowaniu, jak wydawać środki z budżetu miejskiego.
- Budżet obywatelski po raz pierwszy wprowadzono w Polsce w 2011 r. w Sopocie. Zrealizowano wtedy np.: ustawienie dodatkowych zestawów do segregacji odpadów, dofinansowanie i modernizację schroniska dla zwierząt.

AKADEMIA

NOTATKI

